Budapest, 16. Juni 1886. **Neue Jüdische Pester Zeitung.** Dritter Jahrgang Nr. 69.

נייע יידישע פעסטער צייטונג

אָרגאַן פיר פאָליטיק, האנדעל, פערקעהר אונד יידיש-קאָנפעססיאָנעללע אינטערעססען.

ערשיינט דריימאל וואָכענטליך: מאָנטאג, מיטטוואָך אונד פרייטאג. מיט יעדעם פרייטאג-בלאַטטע ערשיינט איינע סעפּאַראַט-ביילאגע אין בוך-פאָרם, יידיש-וויססענשאַפטליכען אינהאלטעס. אַנצייגען אונד קאָנקורזע פאָן געמיינדען ווערדען בילליגסט בערעכנעט. רעדאַקציאָן אונד עקספּעדיציאָן: וואיטצנער-בולעוואַרד מאַראָקקאַנער-הויז.

פרענומעראציאָנען, אַנצייגען, זאָוויא אַללע זענדונגען זינד גאַנץ איינפאַך צו אַדרעססירען אָן מאָריטץ בוריאן אין בודאפעסט.
Moritz Burian in Budapest.

פרענומעראַציאָנס-פרייז דעס בלאַטטעס זאַממט פרייטאג-ביילאגע. פיר עסטעררייך-אונגארן: גאַנציאַהריג 8 גולדען, האַלביאַהריג 4 גולדען, פיערטעליאַהריג 2 גולדען. פיר דאַס אויסלאַנד: גאַנציאַהריג 10 גולד׳, האַלביאַהריג 5 גולד׳, פיערטעליאַהריג 2 גולד׳ 50 קר.

בודאַפעסט מיטטוואָך, יג׳ סיון ה תרמ״ו. | רעדאַקטער: מ׳ עהרענטהייל. | דריטטער יאהרגאנג, נוממער 69

קאָניג לודוויג — טאָדט!

פיעללייכט האט נאָך ניע איין מאָנארך איין זאָלך ערשיטטערנדעס ענדע איינגענאָממען, אלס דער אונגליקליכע קאָניג לודוויג II. פאָן באיערן. דעם וואהנזיננע פערפאללען אונד פאָן דער רעגיערונג ענטפערנט, בערייטעטע ער זעלבסט זיינעם טרויריגען לעבען איינען גרויען-ערדעגענדען אבשלוס. — קאָניג לודוויג פעראיבטע נעמליך איינען זעלבסטמאָרד, אינדעם ער אין דען זאָגענאננטען שטארנבערגער-זעע זיך שטירצטע, וואָ ער, אים פעראיינע מיט זיינעם לייב-ארצטע, דר׳ גודדען, דען טאָד פאנד. מאָנטאג נאכמיטטאג, נאכדעם וויר אונזער בלאטט בערייטס פערזענדעט האטטען, טראַף היער נעמליך פאָלגענדע דעפּעשע איין:

„מינכען, 14. יוני. קאָניג לודוויג איזט געסטערן אבענדס אים שטארנבערגער-זעע ערטרונקען. וואהרענד איינער פראָמענאדע, דיא ער אין בעגלייטונג דעס איהן בעוואַכענדען ארצטעס, דר׳ גודדען, אונטערנאהם, ריס דער קאָניג זיך פלאָטצליך לאָז אונד שפראנג אינס וואססער! — דר׳ גודדען שטירצטע זיך זאָפאָרט דעם קאָניגע נאך אין דען זעע; דער קאָניג ערפאסטע איהן אונד ריס איהן מיט זיך אין דיא טיעפע, זאָ דאס אויך דער ארצט ערטראנק. אבוואָהל דער שרעקליכע פאָרפאלל קיינע אונמיטטעלבארע „פאָליטישע בעדייטונג“ האט, דא יא פרינץ לעאָפאָלד בעקאננטליך שאָן פריהער דיא רעגענטשאפט איבערנאָממען האט, זאָ איזט דיא בעפאָלקערונג, דערען הערץ נאָך איממער אן דעם אונגליקליכען קאָניגע הינג, דאָך שטארר פאָר ענטזעטצען.“

זאָ לויטעט דיא ערסטע דעפעשע אוס מינכען איבער דאס ערשיטטערנדע ענדע דעס אונגליקליכען מאָנארכען. באלד דאראויף יעדאָך פאָלגטען וויי טערע דעפעשען איבער דיא איינצעלהייטען דעס טרויריגען פאָרפאללעס, דיא וויר איהרעם הויפּט-אינהאלטע נאָך אונזערען לעזערן אין פאָלגענדעם מיטטהיילען:

„מינכען, 14. יוני. אום 6¾ אוהר אבענדס אונטערנאהם דער קאָניג איינען שפאציער-גאנג אין דען גארטען דעס שלאָססעס, נאכדעם ער צופאָר דען דר׳ גודדען צו זיך בערופען האטטע. דער שפאציער-גאנג וואָהרטע אונגעוואָהנליך לאנגע, זאָ דאס דעם דיענער-פערזאָנאלע דאס לאנגע פערבלייבען דעס קאָניגס אונד דר׳ גודדען׳ס אויפיעל. מאן זוכטע אים שלאָס-גארטען; מאן דורכשטרייפטע דיא אללעען אונד וועגע; דאָך פערגעבענס! עס פאנד זיך קיינע שפור פאָם קאָניג, קיינע פאָן גודדען! — מאן ריעף לויט אין דען שלאָס-גארטען היניין דען נאמען גודדענס — אללעס פערגעבענס! . . . ענדליך איילטע מאן צום זעע אין דער מיינונג, דאס דער קאָניג אונד זיין בעגלייטער פיעללייכט איינע שפאציער-פאהרט אויף דעם זעע אונטערנאָממען. דא טויכטע איין קאָרפּער אויף דער אָבער-פלאַכע דעס וואססערס אויף; מאן ציעהט דען קאָרפּער אנס לאנד אונד ערקעננט דען קאָניג! — גלייך דאראויף ווירד אויך דר׳ גודדען אוים דעם זעע הערויסגעצאָגען. — דר׳ פאָן מילער גלויבטע נאָך לעבענס-צייכען צו בעמערקען אונד שטעללטע זאָפאָרט וויעדער-בעלעבונגס-פערזוכע אן. עס וואורדע דער לייב געדריקט, דער קאָפּף געזענקט, וואססער הערויסצופרעססען פערזוכט; אטהמונגס-פערזוכע וואורדען געמאכט, דאָך אללעס פערגעבענס. קורץ פאָר 12 אוהר וואורדע קאָנשטאטירט, דאס דער טאָד איינגעטרעטען זייא. דער קאָרפּער גודדענ׳ס צייגטע מעהרפאכע „פערלעטצונגען“, בעזאָנדערס אם האלזע. מאן גלויבט, דאס ער פאָם קאָניג אין איינעם אנפאללע פאָן אירר-זינן געווירגט וואורדע!“

איינע וויטערע מינכענער דעפעשע פאָם 14. דיעזעס לויטעט: „עס ווירד אללגעמיין בעהויפטעט, דאס דער קאָניג שאָן פאָריגע וואָכע פרייטאג וויעדערהאָלט „זעלבסטמאָרד-געדאנקען“ אייסערטע, אונד דאס דיעזער האנג צום זעלבסט-מאָרדע זיך וויעדערהאָלט געצייגט האבע. דער קאָניג פערלאנגטע וויעדערהאָלט גיפט אונד שפראך דיא אבזיכט אוס, זיך פאָם שלאָססע הערבצושטירצען. דיעזער דראנג מעהרטע זיך שטינדליך. דער קאָניג בעטראט הייםליך איינען באלקאָן אונד פערלאנגטע אום 2 אוהר נאכטס, וואהרענד דעס רעגענס, דען „שלאָס-טהורם“ צו בעשטייגען. דער קאממער-דיענער ווענדעטע איין, דער שליססעל זייא ניכט צו פינדען! — דר׳ גודדען וואורדע גערופען, אלס דער קאָניג דען טהורם בעשטייגען וואָללטע. ער טראט דעם קאָניג ענטגעגען אונד בעוואָג איהן, צוריקצוקעהרען. דיעס געשאה אם פרייטאג אין האָהענשוואנגוי. דאס אויסזעהען דעס קאָניגס וואר פורכטבאר פעראָנדערט, דאס געזיכט אשבלייך, דער בליק פערווירט, דער גאנג זעהר שוואנקענד, דאס הויפּט שטארק געגען דען ריקען גענייגט . . . שאָן פאָר וואָכען טרוג זיך דער קאָניג מיט זעלבסטמאָרד-געדאנקען. ער שריעב וויעדערהאָלט אן מינכענער אָרצטע אונד פערלאנגטע פאָן איהנען „טאָדטליכע ארצנייען“. — אן דר׳ האלם שריעב ער: „זענדען זיא מיר איין זאנפטעס אויפלאָזענדעס מיטטעל!“ — אללע דיעזע בריעפע קאמען אין דיא האָנדע דעס מיניסטעריאומס, וועלכעס זעלבסטפערשטאָנדליך דער אומגעבונג דעס קאָניגס „גראָססטע פאָרזיכט“ אויפטרוג; אויך דיא קאָניגין-מוטטער האטטע איינען בריעף איהרעס זאָהנעס ערהאלטען, ווארין דיעזער דיא אבזיכט אויספּריכט, זיך דאס לעבען צו נעהמען!“ . .

איבער דיא שטיממונג אין דען רעגיערונגס-קרייזען אונד אין דער בעפאָלקערונג פאָן מינכען ווירד פאָלגענדעס טעלעגראפירט: „דיא אויפרעגונג אין רעגיערונגס-קרייזען איזט אונבעשרייבליך. ביי האָפע איזט מאן גאנץ ניעדערגעשלאגען; דיא בעוועגונג אין דער בעפאָלקערונג איזט אויסעראָרדענטליך; מאן דראָנגט זיך מאססענהאפט צו דען אָמטערן אום נייע נאכריכטען. אללע מאסנאהמען געהען יעטצט פאָם מיניסטער דעס קאָניגליכען הויזעס, העררן קראילסהיים, אוים. דיא פאָליצייא לייטעטע איינע אונטערזוכונג איבער דיא טהאט-אומשטאָנדע אן אָרט אונד שטעללע איין. — דיא געריכטס-אָרצטע געבען איהרע „פארערע“ (גוטאכטען) איבער דיא „טאָדעס-אורזאכע“ אב; דיא אקטען ווערדען דעם אמטס-געריכטע איבערוויעזען, אונד דיעזעס פאָללט דאס ערקעננטניס, אב דער טאָד דורך „פרעמדע געוואלט“ הערבייגעפיהרט וואורדע, אָדער אָב איין „זעלבסט-מאָרד“ פאָרליעגט! וועגן איין פערשולדען פאָרליעגט, דאנן האט עס דער אורהעבער, דער אין דיעזעם פאללע נור דר׳ גודדען זיין קאָננטע, בערייטס שרעקליך געביסט! אונבעגרייפליך איזט אונד בלייבט עס, דאס דר׳ גודדען מיט דעם קאָניג אלליין שפאציערען גינג אונד דיא וואָרטער ניכט פאָלגטען, ווענינגסטענס אין איינינער ענטפערנונג. — אין דעם זעלבסט-מאָרדע דעס קאָניגס איזט ליידער דער טרויריגסטע בעוויז זיינער גייסטעס-שטאָרונג געגעבען.“

יעטצט צאָגערט מאן ניכט מעהר אויך דאס שאָן אם 8. דיעזעס אבגעגעבענע גוטאכטען דער אָרצטע איבער דען גייסטעס-צושטאנד דעס אונגליקליכען מאָנארכען צו פעראָפפענטליכען. דיא שלוס-וואָרטע דיעזעס לאנגען גוטאכטענס לויטען וויא פאָלגט:

„זיינע מאיעסטאָט זינד אין זעהר וויט פאָרגעשריטטענעם גראדע זעעלען-געשטאָרט; אונד צוואר ליידען אללערהאָכסטדיעזעלבען אן יענער פאָרם פאָן גייסטעס-קראנקהייט, דיא דען אירדענאָרצטען אוים ערפאהרונג וואָהלבעקאננט אונד מיט דעם נאמען „Paranoia“ (פערריקטהייט) בעצייכנעט ווירד. ביי דיעזער פאָרם דער קראנקהייט, ביי איהרער אללמאָליגען אונד פאָרטשרייטענדען ענטוויקלונג אונד שאָן זעהר לאנגען, איבער איינע גראָססערע רייהע פאָן יאהרען זיך ערשטרעקענדען דויער איזט זיינע מאיעסטאָט פיר „אונהיילבאר“ צו ערקלאָרען! איין נאָך וויטערער פערפאלל דער גייסטיגען קראָפטע שטעהט מיט זיכערהייט אין אויסזיכט. דורך דיא קראנקהייט איזט דיא פרייע ווילענס-בעשטיממונג זיינער מאיעסטאָט פאָללשטאָנדיג אויסגעשלאָססען אונד זינד אללערהאָכסטדיעזעלבען אלס פערהינדערט אן דער אויספיהרונג דער רעגיערונג צו בעטראכטען! דיעזע פערהינדערונג ווירד ניכט נור לאָנגער אלס איין יאהר, זאָנדערן פיר דיא גאנצע לעבענסצייט אנדויערן!“ (פאָלגען דיא אונטערשריפטען.)

פרינץ אָטטאָ — קאָניג פאָן באיערן!

דער יינגערע ברודער דעס עבען פערשטאָרבענען קאָניג לודוויג, פרינץ אָטטאָ, איזט בערייטס זייט 15 יאהרען גייסטעס-קראנק אונד לעבט אין פאָללשטאָנדיגער אבגעשלאָססענהייט פאָן אללער וועלט. לויט דער באיערישען פערפאססונג איזט איין פרינץ, וועלכער וועגען גייסטעס-שטאָרונג צור רעגיערונג אונפאָהיג איזט, דעננאָך ניכט פאָן דער טהראָן-פאָלגע אויסגעשלאָססען. דיא רעגענטשאפט, וועלכע פרינץ לעאָפאָלד נונמעהר אין האָנדען האט, ווירד אלזאָ דיא רעגיערונג „אים נאמען דעס קאָניגס אָטטאָ“ פיהרען! איינע הערויף בעציגליכע מינכענער דעפעשע פאָם 14. דיעזעס לויטעט:

„פרינץ אָטטאָ וואורדע צום קאָניג אויסגערופען. הייטע פאָרמיטטאגס 10 אוהר פאנד דיא „פעראיידיגונג“ דער גענעראליטאָט, דעס אָפפיציערס-קאָרפּס אונד דער געזאממטען מאננשאפטען צום געהאָרזאם געגען דען גייסטעס-קראנקען קאָניג אָטטאָ I. אונד דען רייכספערוועזער, פרינצען לעאָפאָלד, שטאטט. דיא בעפאָלקערונג איזט אין טיעפסטער טרויער אונד אויפרעגונג. טראָטץ דעם שטראָמענדען רעגענס שטעהען טויזענדע פאָר דעם קאָניגליכען שלאָססע. מיטטאגס רייזטען דיא מיניסטער קראלסהיים, פייסטלע אונד ריעדעל נאָך דעם שלאָססע בערג, אום דען לייכנאם-בעפונד דעס קאָניגס צו בעאורקונדען. דיא טרופפען בלייבען אין דען קאסערנען. דיא שטאדט איזט דורכוועגס רוהיג אונד טיעפטרוריג.“ — דיא רוהע וואורדע ביזהער נירגענדס געשטאָרט.

פיהרען! מאן ווילל דורך דיעזע פראזע בלאָס דיא אויפגערעגטען געמיטהער בעשוויכטיגען, דאמיט דיא בעפאָלקערונג גלויבען מאָגע, דאס דער קאָניג, וועגען זיינעס קראַנקליכען צושטאנדעס, זעלבסט דען פרינצען לעאָפאָלד מיט דער פיהרונג דער רעגענטשאַפט בעטרויט האבע!

איבער דען גייסטעס-צושטאנד דעם קאָניגס ווירד געמעלדעט: „זיינע מאיעסטעט האט אין דען לעטצטען טאגען איינע גאנצע רייהע פאָן טאָדעס-אורטהיילען צוזאממענגעשטעללט! אויך איבער זאָממטליכע מיניסטער פערהאָנגטע דער אונגליקליכע מאָנארך דיא טאָדעסשטראפע. איינען זיינער גינסטלינגע בעטרויטע דער קאָניג מיט דעם פאָללצוגע דיעזער, אין איינעם אנפאללע פאָן גייסטעס-שטאָרונג פערהאָנגטען טאָדעס-אורטהיילע.

— II. דיא פרינצען-אויסווייזונג אין פראנקרייך. —

אין דער פרייטאג-זיטצונג דעם פראנצאָזישען פארלאמענטס ווארדע דער אנטראג דער קאָממיסיאָן, וואָנאך זאָממטליכע פרינצען אוים דעם לאנדע אויסגעוויעזען ווערדען זאָללען, פערווארפען. דאגעגען געלאנגטע מיט גראָסער מאיאָריטאָט דער געזעטצ-ענטוואורף צור אננאהמע, וואָנאך דיא ביידען „פראָטענדענטען“, וועלכע אויף דען פראנצאָזישען טהראָן דירעקט אנשפרוך ערהעבען, אונפערציגליך דאס געביעט פראנקרייכס פערלאססען מיססען! וואס דיא איבריגען פרינצען בעטריפפט, זאָ ווארדע דער רעגיערונג דיא ערמאָכטיגונג איינגעריימט, יעדען דערזעלבען אויסווייזען צו קאָננען, זאָבאלד ער זיך געגען דיא פראנצאָזישע רעפובליק פיינדליך צייגט!

עס ווארדען אלזאָ נור צוויא פרינצען פאָן דעם אויסווייזונגס-געזעטצע געטראָפפען. דער ערסטע איזט דער זאָגענאננטע „גראף פאָן פאריז“, איין אבקאָממלינג דעם הערשער-הויזעס דער אָרלעאנס; דער צווייטע דאגעגען איזט פרינץ יעראָמע נאפאָלעאָן. ביידע ווערדען זאממט פאמיליע פראנקרייך פערלאססען. איין דיא נאכריכט פאָן דער אננאהמע דיעזעס געזעטצעס איעסערטע פרינץ יעראָמע נאפאלעאָן: „גוט! איך ווערדע געהען! אללייך איך ווערדע שפּאָטער צוריקקאָממען, אום דיא קאָפפע דערער צו רעטטען, דיא מיך היטע אין דיא פערבאננונג שיקען, דענן דאס פאָלק ווירד זיך ענדליך געגען יענע ערהעבען, וועלכע דיא בעסטען פיינדע דעם לאנדעס, דיא פרינצען, ווא טאושענדיעבע דאפאָניאגען!“ —

געשעפטס-בעריכט.

פעסטער געטריידע- אונד פראָדוקטען-געשעפט.

אין פאָלגע דער איינגעלויפענען גינסטיגען וויטטערונגס-בעריכטע, זאָ וויא דורך דיא יידישען פייערטאגע בעאיינפלוסט, וואר דאס געטריידע-געשעפט וואָהרענד דער אבגעלויפענען וואָכע איין מאטטעס. דער אומזאטץ אין גערינגער אונד איזט ווייצען מיט 15 קר׳ געגען דיא פאָרוואָכע צוריקגעגאנגען.

וויי צען. עס ווארדען 70,000 מעטערצענטנער פערקויפט. דיא פרייזע זינד אוים דער „פרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאבעללע“ ערזיכטליך.

קאָרן. בייא זעהר נעדריקטער קויפלוסט ווארדען 4000 מעטערצענטנער פערקויפט אונד מיט 6 גולד׳ — קר׳ ביז 6 גולד׳ 20 קר׳, בעצאהלט. לעטצטערער פרייז פיר האָכפרימא.

גערסטע. פוטטער-וואארע ווארדע מיט 5 גול׳ 50 קר׳ ביז 5 גולד׳ 90 קר׳, בעצאהלט, אין פיינען סאָרטען אונד אין מאלצ-וואארע ווארדע קיין געשעפט געמאכט.

האפער. בייא גוטער קויפלוסט ווארדען 3000 מעטערצענטנער פאָן 5 גול׳ 75 קר׳ ביז 6 גול׳ 65קר׳ פערקויפט.

קוקורוץ. עס ווארדען 15,000 מעטערצענטנער פאָן 5 גולד׳ 20 קר׳ ביז 5 גולד׳ 30 קר׳ פערקויפט.

קלייע. פיינע 3 גול׳ 70 קר׳, גראָבע 3 גול׳ 80 קר׳.

שפּיריטוס. דיא שטיממונג איזט איינע ציעמליך גוטע. מאן בעצאהלט: ראָהשפּיריטוס אן ראפפינאָריע 25 גול׳, אן גראָססיסטען 25 גולד׳ 50 קר׳, אן קאָנזומענטען 26 גולד׳ — קר׳. פרעסהעפע-וואארע 28 גולד׳ — קר׳ ביז 28 גולד׳ 25 קר׳ פער 10,000 ליטער פערצענד.

ריבאָל. עס ווארדען 200 מעטערצענטנער צו 29 גולד׳ — קר׳ פערקויפט.

רעפס-קוכען. אב באהן צו 4 גולדען 75 קר׳.

אונשליטט (חלב). קערנ-אונשליטט ווירד מיט 30 ביז 32 גולד׳ נעקויפט.

האָניג. געלייטערטע וואארע ווירד צו 18 ביז 19 גולד׳ בעצאהלט. דיא קויפלוסט איזט וויישער שלעכט.

וואכס. ראָזענגייער ווארדע מיט 126 ביז 127 גולד׳ געקויפט.

קנאָפפערן. עס ווארדען 500 מעטערצענטנער מיטטעל אונד 300 מעטערצענטנער אונטערגעאָרדנעטע וואארע דורכשניטטליך צו 6 גולד׳ 60 קר׳ פערקויפט. אין פרימא איזט וועניג פאָררא̈טה אונד ווירד 13 גולדען 50 קרייצער געפאָרדערט.

הילזען-פריכטע. דאס געשעפט איזט נאָך איממער מאטט. מאן בעצאהלט: ערבסען אונגאר׳ פאָן 9 גול׳ ביז 10 גול׳ 50 קר׳,געשאָלטע צו 14 גול׳ 50 קר׳, אויסלאנדישע 24 גולד׳ 50 קר׳. פיזאָלען גראָסע וויסע פאָן 7 גולד׳ — קר׳ ביז 7 גול׳75 קר׳,ברוינע פאָן 7 גולד׳ 75 קר׳, ביז 8 גולד׳— קר׳, צוועקנבאָהנען פאָן 10 גול׳ ביז 10 גול׳ 50 קר׳. לינזען קליינע פאָן 9 גול׳ ביז 10 גול׳, בעססערע ביז 15 גול׳. מאָהן גרויער פאָן — גולד׳ ביז — גולד׳, בלויער פאָן 37 גולד׳ ביז 38 גולד׳. ראָהע הירזע פאָן 5 גול׳ 2 קר׳ ביז 5 גול׳ 50 קר׳, הירזעבריין פאָן 9 גולד׳ — קר׳ ביז 9 גולד׳ 50 קר׳. האנפזאמען פאָן — גולד׳ — קר׳ ביז — גולד׳ — קר׳. מאָהאר-זאמען פאָן — גול׳ — קר׳ ביז — גולד׳ — קר׳, קיממעל געריינערט פאָן 54 ביז 55 גולד׳. אללעס פער 100 קילאָגראמם.

וויקטואליען. נאָנזע געשטאָפפטע לעבענד פאָן 4 גולד׳ 80 קר׳ ביז 5 גול׳ 50 קר׳, געשלאַכטעט פאָן 4 גולד׳ 50 קר׳ ביז 5 גולד׳ 20 קר׳, יונגע מאגערע פאָן 2 גולד׳ 20 קר׳ ביז 2 גולד׳ 40 קר׳, יונגע פעטטע פאָן 3 גולד׳ 50 קר׳ ביז 4 גולד׳ 50 קר׳. ענטען געשטאָפפטע פאָן 1 גולד׳ 80 קר׳ ביז 2 גולד׳ — קר׳, מאגערע פאָן 1 גולד׳ — קר׳ ביז 1 גולד׳ 30 קר׳, היהנער פאָן 1 גולד׳ 10 קר׳ ביז 1 גולד׳ 30 קר׳. אינדיאנע פאָן 3 גולד׳ 50 קר׳ ביז 4 גולד׳ — קר׳, יונגע הענדעל פאָן — גולדען 70 קר׳ ביז — גולד׳ 85 קר׳. אללעס פער פאאר. — אייער קאָרב-אייער 55 שטיק, קיסטען-אייער 56 שטיק פיר איינען גולד׳. — בוטטער פרימא פאָן 85 גולד׳ ביז 90 גולד׳, סעקונדא פאָן 70 גולד׳ ביז 80 גול׳. רינדשמאלץ פאָן 90 ביז 95 גולד׳. צוויבעל פאָן 6 גולד׳ — קר׳ ביז 7 גולד׳ 50 קר׳, קנאָבלויך פאָן 25 ביז 28 גולד׳. ערדאָפפעל יונגע פאָן 6 גולדען ביז 7 גולדען פער 100 קילאָגראמם.

אין פראָדוקטע איזט דיעס אונזערעם בעריכטע אין דער לעטצטען פרייטאג-נוממער קיין געשעפט געמאכט וואָרדען.

בריעפע דער רעדאקציאָן.

העררן בעניאמין נ׳ אין ר׳: וויר האבען יא אויסדריקליך אנגעצייגט, דאס וויר געגען נאכנאהמע ניכט פערזענדען. דען ווערטהע איהרער לאָזע קאָננען זיא אוים דער „קורז-טאבעללע“ דעם געגענוואָרטיגען בלאטטעס ערזעהען. געצאָגען זינד דיעזעלבען ביז יעטצט ניכט. — העררן שמואל ש׳ אין ב׳: פאָן איהרען קעגלעוויטש לאָזען איזט נומ׳ 24809 מיט 10 גולדען געצאָגען וואָרדען. — העררן נאשפּאר קל׳ אין צ׳: איהר זאלצבורגער לאָז נומ׳ 34788 ווארדע מיט 30 גולדען געצאָגען. העררן הערמאנן נ׳ אין ב׳-י׳: פאָן איהרען לאָזען ווארדע דאס מאילאָנדער 45-לירע לאָז ס׳ 317 נומ׳ 1091 מיט 400 לירע געצאָגען. — העררן יאָזעף מ׳ אין אר׳-מ׳, אברי נ׳ אין ק׳-ב׳, בערנאט ש׳ אין ק׳, מארקוס י׳ אין וו׳-מ׳: איהרע לאָזע זינד ניכט געצאָגען. — העררן איגנ פ׳ אין פ׳: זיא קאָננען וואָהל וויישער צור אלטען געמיינדע געהאָרען; דאָך בעציגליך דעם מאטריקענבייטראגעס דירפטע אין איינשייטען קיים פאָן ערפאָלג זיין! — להרב המאה״נ וכ״ו בק״ק ש״ב נ״י: דיעזע פראגע איזט בערייטס אים אפּריל-העפטע דעם Magyar-Zsidó-Szemle אויפגעוואָרפען, דא דיא בעטרעפפענדע האָף-קאנצלייא-פעראָרדנונג היערינבער קיינען קלארען אויפשלוס ביעטעט. אללענפאללס איזט עס בעססער, ווענן דיא פערקינדיגונג דאָרט שטאטטפינדעט, וואָ דיא בעטרעפפענדע פערזאָן וואָהנט, דא עטוואיגע עהע-הינדערניססע דאָרט בעססער בעקאננט זיין קאָננען. אין דיעזעם פאללע בירכט דער פערקינדיגונגס-שיין נור פאָן דעם בעטרעפפענדען קולטוס-בעאמטען אָדער קולטוס-פאָרשטעהער אונטערצייכנעט צו זיין. עס ווארדע דעם קולטוס-מיניסטער בערייטס איינע איינגאבע אונטערברייטעט מיט דער פאָרהעבונג אללערליקען דיעזער פּראָלטעשען, נעמעהר פאסט אונברויכבארען האָף-קאנצלייא-פעראָרדנונג. — העררן י׳ סק׳ אין נ׳וו׳: ווענדען זיא זיך אן דיא פירמא דאוויד לאָווינגער, וואלל-קאָממיססיאָנאָר, בודא-פעסט, טאבאק-גאססע. — עהרוו׳ העררן א׳ ל׳ יאבבינאטס-אססעסאָר אין ט׳-ר׳: ווארום נאָך „אונבעקאננטער פריינד“? ווער ווירדען איהרען פאָלעמישען ארטיקעל גערנע אויפנעהמען, דאָך אל תען כסיל וכו׳.

לאָטטא-ציעהונג פאָם 12. יוני 1886.

וויען	74	85	49	19	78
גראץ	6	40	12	33	89
טעמעשוואר	40	56	84	13	25

ווער אייער ליעפערן וויל, ווענדע זיך אן שטיינער מאָנא, בודאפעסט, האאָש איטצא נומ׳ 43. 3—3

פרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאבעללע.

ווייצען (נייער)	קוואליטעט פר. העקטאָל.	פער 100 קילאָגראמם
נאָרד-אונגארישער	76	7.30— 7.35
"	77	7.40— 7.45
"	78	7.50— 7.55
"	79	7.60— 7.65
"	80	7.70— 7.75
"	81	—.——.—
פעסטער-באָדען	75	—.——.—
"	76	7.65— 7.75
"	77	7.70— 7.80
"	78	7.80— 7.90
"	79	7.90— 8.—
"	80	8.—— 8.05
"	81	—.——.—
טהייס	75	—.——.—
"	76	7.75— 7.85
"	77	7.80— 7.90
"	78	7.90— 8.—
"	79	8.—— 8.10
"	80	8.10— 8.15
"	81	—.——.—
וויעסעלבורגער	75	—.——.—
"	76	7.75— 8.85
"	77	7.80— 8.90
"	78	7.90— 8.—
"	79	8.—— 8.10
"	80	8.10— 8.15
"	81	—.——.—

פריכטע	קוואליטעט פר. העקטאָל.	פער 100 קילאָגראמם
קאָרן	70—72	6.10— 6.30
נערסטע מאלץ	62—64	—.——.—
" פוטטער	60—62	5.40— 5.80
האפער	39—41	6.20— 6.60
קוקורוץ באנאטער	75	5.25— 5.30
אנדערע	73	5.15— 5.20
היירזע	—	5.20— 5.50

ווייצען	פער הערבסט	7.56
	" פריה-יאהר	—.—
קוקורוץ	" מייא-יוני	5.21
	" פריה-יאהר	—.—
	" יוני-יולי	—.—
נערסטע / האפער	" הערבסט	6.02
	" יולי-אוגוסט	5.30
ראפס	" אויג.-סעפ.	10.—

זאק מעהל		קר. פל.
נוממער 0	דער זאק צו 100 קילאָגראמם מיט זאק פרייא באהן.	16 20
" 1		15 70
" 2		15 10
" 3		14 40
" 4		13 80
" 5		13 —
" 6		12 30
" 7		11 80
" 8		11 —
" 8½		10 —
שפּיריטוס: אלטע פעסטהערע פרעסהעפע		27 —
" נייע קארטאָפפעל		25 —

קורז-טאבעללע פאָם 12. יוני.

געלד-קורז

	פל.	קר.
זילבער-אגיא	100	—
דוקאטען (מינצדוקאטען)	5	94
דטטא (ראנדדוקאטען)	5	90
עסט.-אונג. 8 גולדען גאלדשטיקע	10	01
נאפאלעאָנדאָר (20 פראנקס)	10	01
צוואנציג מארק-שטיקע	12	30
רוסישע אימפעריאל	10	20
דייטשע רייכסבאנקנאָטען	61	95
פאפיער-רובעל	123	—

ווערטה-פאפיערע

	פל.	קר.
אונגארישע גאָלדרענטע צו 6 פערצענט	—	—
דטטא " 4 "	106	30
אונג. פאפיער-רענטע " 5 "	96	20
עסטערר. גאָלדרענטע " 4 "	116	50
דטטא פאפיער-רענטע " 5 "	102	—
אונגארישע אייזענבאהן-אנלעהען	154	75
אונגארישע גרונדענטלאסטונגען	105	—
טעמעשער באנאטער	105	—
זיעבענבירגישע	105	25
גאליציש	105	20
קראָאַציען סלאוואָניען	105	20
וויינצעהענט-אבלאָזונגס-אָבליגאַציאָנען	99	75
סערבישע פרעמיען אנלעהען צו 3 פערצ׳	31	75
פאַנדבריעפע דעס אונגארישען באָדען-קרעדיט-אינסט. צו 5 אייגהאלב פערצ׳	102	—
דער אונגארישען היפאָטהעקען באנק צו 5 אייגהאלב פערצענט	103	—

לאָזע.

	פל.	קר.
1854-ער 4% שטאאטסלאָז צו 250 גולד׳	130	—
1860-ער 5-פערצ׳ " 500 "	139	70
דטטא " 100 "	139	40
1864-ער " 100 "	118	25
דטטא " 50 "	167	25
אונגארישע-פרעמיען-לאָזע " 100 "	119	80
דטטא " 50 "	119	—
טהייסטהאל-לאָזע " 100 "	124	—
וויענערלאָזע " 100 "	124	50
ראאב רעגנעקנשיינע צו 42 לירע	52	—
אייקען-לאָזע	18	50
קרעדיט-לאָזע צו 100 גולד׳	176	—
קלארי-לאָזע " 40 "	44	75
דאָנוי-דאמפשיפפאהרטס-לאָז " 100 "	119	25
אינזבּרוקער לאָזע " 20 "	21	—
קעגלעוויטש לאָזע " 10 "	23	—
קראקויער לאָזע " 20 "	17	75
אָפנער לאָזע " 40 "	48	25
פאלפי לאָזע " 40 "	42	—
רודאלף לאָזע " 10 "	18	50
סאלם לאָזע " 10 "	57	—
זאלצבורגער לאָזע " 20 "	23	—
סט.-גענאָאים לאָזע " 40 "	54	50
סטאניסלויס לאָזע " 20 "	27	—
טריעסטער לאָזע " 100 "	136	—
דטטא " 50 "	69	—
וואלדשטיין-לאָזע " 20 "	33	—
ווינדישגרעץ " 20 "	43	—
עסטרייכישע ראָטהע קרייץ-לאָזע	13	75
אונגארישע "	9	—

Budapest 1886. Eigenthum und Druck v. MORITZ BURIAN

Für die Redaction verantwortlich: M. EHRENTHEIL.

אין טעמעשוואר) אונד אומגעגענד איינע אימטער גראָסערע אויסדעהנונג. דיא אקער־פעלדער מעהרערער אָרטשאפטען זינד גאַנצליך איבערפלוטהעט. מעהר אלס 20 טויזענד יאָך שטעהען אונטער וואססער.

* (דיא איינהייט ענגלאנדס אונד אירלאנדס — איינע ליגע!) גלאדסטאָנע ערליעס אן זיינע וועהלער איינע קונדגעבונג, וואָרין ער זאגט, דאס ענגלאנד בלאָס „אויף דעם פאפיערע" מיט אירלאנד פעראייניגט זייא, דא דיעזע פעראייניגונג נור דורך געוואלט אונד בעטרוג ערציעלט ווארדע! ער בעטראכטעט עס דאהער אלס פפליכט, דאס מאן אירלאנד איינע געוויססע „שטאאטליכע זעלבסשטענדיגקייט" צוגעשטעהע!

* (דיא קראים־סעקטע אונד דאס רוסישע קאיזער־פאאר.) אין וויענער בלאטט בעריכטעט, דאס דער רוסישע קאיזער וועהרענד זיינעם לעטצטען אויפענטהאלטעס אין דער „קרים" אויך דיא קראים־געמיינדע צו באקטשיסאראה מיט זיינעם בעזוכע בעעהרט אונד זאָגאר אים געמיינדע־הויזע, זאממט דער קאיזערין אונד דעם קראָנפרינצען, מיט איינער מאהלצייט בעווירטהעט ווארדע! — עס איזט טהאטזאכע, דאס דיא „קראים" אין רוסלאנד זעהר בעגינסטיגט ווערדען. פאָן דען פערפאָלגונגען אונד בעדריקונגען געגען דיא יודען בליעבען זיא אימטער פערשאָנט. אלליין דאסס דאס רוסישע קאיזער־פאאר זאממט דעם קראָנפרינצען אים געמיינדע־הויזע דער „קראים" זיך בעווירטהען ליעס, — דאס איזט דאָך זעלבסט פיר איינע ערדיכטונג איין וועניג צו פיעל דעם גוטען!

* (טרויאונגס־אנציינע.) דיא טרויאונג דעם פריילין גיזעלא פריעדמאנן, דער יינגסטען טאָכטער דעם בעריהמטען טלית־פאבריקאנטען, העררן יאקאָב ד' פריעדמאנן אין באָסקאָוויטץ, מיט העררן הערמאנן האהן, האט אם 13. דיעזעס אים איזר' טעמפעל צו באָסקאָוויטץ שטאטטגעפונדען. וויר גראטולירען דעם גרייזען פאטער אונד זיינער ווירדיגען געמאהלין, וויא אויך דעם ברויט־פאארע אוים פאָללעם הערצען!

פייערליכער פראָטעסט.

— אין אנגעלעגענהייט דער סטערענישען רעפאָרם־באנדע. —

אין דען הויפטשטאָדטישען יידישען קרייזען הערשט איבער דען ערלאס דעם קולטוס־מיניסטערס, קראפט דעססען דיא מיטגליעדער דער סטערענישען רעפאָרם־געמיינדע דעם מאטריקענ־אמטע דער פעסטער איזר' רעליגיאָנס־געמיינדע צוגעוויעזען זינד, איינע טיעפע אויפרעגונג. עס איזט אונס ניכט בעקאננט, דאס דער לאָבליכע געמיינדע־פאָרשטאנד דיעזעם ערלאססע געגענאיבער בערייטס שטעללונג גענאָממען האטטע! אלליין איינע גראָסע אנצאהל זעהר אכטבארער אונד געזיננונגס־טיכטיגער געמיינדע־מיטגליעדער האט דען בעשלוס געפאסט, געגען דיעזע מיניסטעריעללע צומוטהונג שאָן יעטצט, אין פאָרם איינער איינגאבע אן דען קולטוס־פאָרשטאנד, איינען פייערליכען פראָטעסט צו ערהעבען. דא וויר דיעזעס פאָרגעהען פאָללקאָממען בילליגען, זאָ נעהמען וויר קיינען אנשטאנד, אויף אויסדריקליכעס אנזוכען דער בעטרעפפענדען, דען וועזענטליכען טהייל דיעזער „איינגאבע" אין דער „נייען יידישען פעסטער ציימונג" צו פעראָפפענטליכען. דיעזע איינגאבע לויטעט:

„לאָבליכער קולטוס־פאָרשטאנד!

דיא בערייטס ערפאָלגטע בעשטעטיגונג דער סטערענישען רעפאָרם־געמיינדע זייטענס דעם העררן קולטוס־מיניסטערס ווירדע אונס וועניג בעריהרען! יענע עלעמענטע, וועלכע זיך דיעזער רעפאָרם־געמיינדע בערייטס אנגעשלאָססען, אָדער אין צוקונפט זיך נאָך אנשליעסען זאָללטען, שטאנדען אָהנעהין אין נור זעהר לאָזעם צוזאממענהאנגע מיט דעם יודענטהומע. זיא וואַרען יא אויך ביזהער נור „דעם נאמען נאך" יודען! ווענן זיא אויך פערנערהין, אָבגלייך זיא נונמעהר אָפפענקונדיג דען באָדען דעם יודענטהומס פערליעסען, דער רעגיערונג אונד דער אויסען־וועלט געגענאיבער נאָך אימטער אלס „יודען" געלטען וואָללען, זאָ האבען וויר ווערער דאס רעכט, נאָך בעזיטצען וויר דיא מיטטעל, איהנען דיעס צו פערביעטען. וויר זינד יא אויסער שטאנדע, דיא רעגיערונג צו איבערצייגען, דאס דיעזע „פירמא" דער רעפאָרמער איינע „געפאלשטע" זייא! אנדערערזייטס אבער שטעהט דער רעגיערונג עבען זאָ וועניג דאס רעכט צו, אונס צור אנערקעננונג דיעזער, אונזערער איבערצייגונג נאָך, דורכאויס „געפאלשטען פירמא" צו צווינגען! אונד דאָך ענטהאלט דיא פערפיגונג דעם קולטוס־מיניסטערס, וואָנאָך דיא מיטגליעדער דער רעפאָרם־געמיינדע דעם מאטריקענ־אמטע דער פעסטער איזר' רעליגיאָנס־געמיינדע צוגעטהיילט זיין זאָללען, איינען דערארטיגען צוואנג!

מאן ווירד פיעללייכט איינווענדען, דאסס דאס מאטריקענ־אמט אים גרונדע גענאָממען קיינע יידישע, זאָנדערן איינע ריין שטאאטליכע אינסטיטוציאָן זייא! דאס וואָרע אללערדינגס ריכטיג, ווענן דער שטאאט זיך דאצו ענטשליעסען וואָללטע, דיא מאטריקענ־פיהרונג דורך זיינע איינגענען אָרגאנע בעזאָרגען צו לאססען! דאס טהוט דער שטאאט יעדאָך ניכט, זאָנדערן לעגט דערזעלבע דען פערשיעדענען קאָנפעססיאָנען דיא פפליכט אויף, פיר איהרע אנגעהאָריגען איינע געוויססענהאפטע מאטריקענ־פיהרונג אינס לעבען צו רופען אונד צו ערהאלטען! היעדורך האט דער שטאאט זעלבסט דעם מאטריקענ־וועזען איין „קאָנפעססיאָנעללעס געפרעגע" אויפגעדריקט! —

אונד עבען אוים דיעזעם גרונדע מיססען וויר געגען דיא צומוטהונג פייערליך פראָטעסטירען, דאס דיא מיטגליעדער דער רעפאָרם־געמיינדע צו אונזערם מאטריקענ־אמטע צוגעטהיילט ווערדען זאָללען! — דיעזע העררען פינדען עס פיר גוט, אויך ווייטער דען נאמען „יודען" צו פיהרען! — וויר יעדאָך זינד פאָם געגענטהיילע איבערצייגט. דער פראָפעססאָרען־קאָרפער דעם ראבבינער־סעמינארס האט עס אין זיינעם דעם קולטוס־מיניסטער אונטערברייטעטען גוטאכטען מיט פאכמענישען בעווייזען בעגרינדעט, דאס דיא סטערענישע רעפאָרם־געמיינדע ניכט אויף דעם באָדען דעם יודענטהומס באזירע! דיא מיטגליעדער דער רעפאָרם־געמיינדע בילדען מיטהין קיינע „אנגעהאָריגען אונזערער קאָנפעססיאָן"! נאכדעם אבער יעדע קאָנפעססיאָן עבען נור פיר „איהרע אנגעהאָריגען" איין מאטריקענ־אמט אויפרעכט האלט, זאָ קאָננען וויר ניכט דאצו פערפפליכטעט ווערדען, דיעזען רעפאָרם־העלדען אונזערע מאטריקען צור פערפיגונג צו שטעללען!" . . .

„לאָבליכער פאָרשטאנד! דאס גוטאכטען דעם פראָפעססאָרען־קאָרפערס דעם ראבבינער־סעמינארס בליעב זייטענס דעם קולטוס־מיניסטערס גאַנצליך אונבעאכטעט, דא דערזעלבע זיך ניכט דאצו בערופען פיהלט, אין יידיש־טהעאָלאָגישען פראגען צו ענטשיידען! — נון, דאס האט איינען זינן! עס איזט נור צו בעדויערן, דאס דיא רעגיערונג בייא אנדערען אנלאססען נור צו הייפיג אין איננערע אנגעלעגענהייטען דעם יודענטהומס זיך יא הינייננגעמענגט האט! בעפרעמדענד בלייבט עס אימטערהין, צו וועלכעם צוועקע דער קולטוס־מיניסטער דענן איין גוטאכטען זייטענס דער סעמינאר־פראָפעססאָרען איבערהויפט איינגעהאָלט, נאכדעם דיעס פיר איהן ניכט מאסגעבענד וואר! זיינע עקסצעללענץ האטטע וואָהל דאָך ניכט דיא אבזיכט, דיעזע געלעהרטע קאָרפערשאפט היעדורך צו בלאמירען! דאָך, וויר מיט אונזערם בעשראָנקטען אונטערטהאנען־פערשטאנדע דירפען אונס יא איבער דיא שריטטע, אָדער אייגענטליך „לוינען אונד גריללען" איינעס קולטוס־מיניסטערס קיינע קריטיק ערלויבען. געוויס איזט נור, דאס העררן פאָן טרעפאָרט אונזערע סעמינאר־פראָפעססאָרען בלאמירט האט! זאָללטע נון עטווא אויך דיא פעסטער רעליגיאָנס־געמיינדע דורך אנגאהמע פאָן פערזאָנען פיר איהר מאטריקענ־אמט, דיא לויט גוטאכטען דער סעמינאר־פראָפעססאָרען ניכט מעהר אויף יידישעם באָדען שטעהען, עבענפאללס דיעזען געלעהרטען קאָרפער בלאמירען וואָללען! זאָללטען עטווא דיעזע עהרווירדיגען העררען פיר איהרע, נאָך בעסטעם וויססען אונד געוויססען געגען דיא סטערענישע רעפאָרם אבגעגעבענעם

רען פעלדוועבעל ראנשבורגער מיט דער איבערברינגערין דעם קאָניגליכען האנדשרייבענס אין געגענוואַרט דעם העררן אָבערסטען קאָפולירען לאססען, אונד אויף קיינע איינווענדונגען הערען! — אלוא שטילל! איך נעהמע קיינע איינווענדונגען אן, וועדער פאָן איהם, נאָך פאָן דעם מאָדכען."

„ניע געבע איך העררן איהר האנד אויף בעפעהל דעם קאיזערס! דער קאיזער קאנן דאס ניכט דורך בעפעהל ערצווינגען!" — ריעף יעטצט ראנשבורגער.

דער קאָממאנדאנט מאכטע איין ערנסטעס געזיכט אונד זאגטע: „האנד אונד העררן זאָלל ער בעהאלטען, אבער דאס מאָדכען נעהמען! נור ניכט ווייטער נעמוקסט, אָדער . . ."

„עס איזט דיעזע נאָטהיגונג ווידער מענשליכעם אונד נאטירליכעם רעכט!" — ריעף דער יונגע מאָריין ראנשבורגער.

„דאס נעהט דען סאָלדאטען ניכטס אן!" — ענטגעגנעטע דער קאָממאנדאנט.

„הערר קאָממאנדאנט, הערר אָבערסט, צווינגען זיא מיך ניכט, אום גאָטטעסווילען ניכט! (שריע מאָריין עמפאָרט) זיא מאכען צווייא מענשען אונגליקליך! זאָ וואהר זיא מיך צווינגען, זאָ וואהרהאפטיג ערלעבען זיא, עהע דער טאג פערגעהט, איין שרעקליכעס שוישפיעל! אוים דער ברויט ווירד קיינע פרויא אונד קאָסטעט עס אויך מיין לעבען! איך ווערדע פרייא בלייבען, טראָטץ איהרער אונד איהרעס קאיזערס געוואלט, זאָבאלד איך פרייא זיין ווילל!"

דער אָבערסט טראט צו איהם, טרייליך, בערוהיגענד, איהם אויף דיא אכסעל קלאָפפענד אונד זאגטע: „נאָררכען, דער בעפעהל דעם קאיזערס מוס פאָללצאָגען ווערדען. געהאָרכע, עס ווירד דיך ניכט גערייען. דוא עמפפאָנגסט געוויס צור אויסשטייער מיט דעם מאָדכען ציגליך איין קאָסטליכעס האָכציט־געשענק. פאָלגע מיר דיעסמאל! דאס מאָדכען איזט אללערליעבסט, אונד דאס אונגליק, עס צור פרויא מאכען צו מיססען, ניכט גראָס. מאן געוואָהנט זיך צולעטצט אן ניכטס ליכטער, אלס אן איין זאָ אללערליעבסטעס אונגליק!"

דא טראט מאָריין איינען שריטט פאָר, אונד זאגטע שטאָלץ אונד קאלט: „דער קאיזער קאנן מיר ניכטס מעהר שענקען, נאכדעם ער מיר מעהר גערויבט האט, אלס ער אוים זיינעם רייכטהום אירגענד איינעם שטערבליכען צו געבען פערמאג! ער האט מיך אוים דעם שאָס מיינער גליקליכען פאמיליע, אוים דעם ארם מיינעם טהייערען פאטערס געריססען. ער האט מיינע פערזאָנליכע אונד בירגערליכע פרייהייט פערניכטעט, אונד מיך צו איינעם שקלאווען ערניעדריגט, דער איך פאָהער איין פרייער מענש וואר! דיעזען אויגענבליק לאָסט ער מיר דורך זיא אנקינדיגען, דאס איך נאָך עלענדער ווערדען מיססע, אלס איך שאָן דורך איהן וואר! ער זאָלל זיך נון אין דער בערעכנונג זיינער געוואלט אירען! ווער דען טאָד ניכט פירכטעט, האט ניכטס צו פירכטען! . . איך ערקלאָרע איהנען היעמיט, איך נעהמע ניכט! אונד געברויכען זיא צוואנג: זאָ קאָממט מיין בלוט איבער זיא! דיעס איזט מיין פעסטער ענטשלוס, דאס מיין שוואור! בעדענקען זיא, וואס זיא טהון וואָללען!" . . .

„שניקשנאק! (ריעף דער קאָממאנדאנט אָרגערליך) האלט ער דאס מויל אונד געהאָרך' ער זיינעם מאָנארכען, דער'ס מיט איהם גוט מיינט. איך וויל קיינע צייט מיט איהם לאָנגער פערליערען!"

דאמיט גינג דער קאָממאנדאנט צור טהיר אונד וויגקטע הינוים. צווייא אונטער־אָפפיציערע פאָן דער גאַרדע טראטען העריין. דער קאָממאנדאנט פליסטערטע איהנען איינינע וואָרטע אינ'ס אָהר. זיא בליעבען אן דער טהיר, וויא בילדזיילען, שטעהען.

דער אָבריסט, דיא האָנדע אויף דעם ריקען צוזאממענגעפאלטעט, גינג עטוואס אונרוהיג אים צימער אויף אונד אב, אונד וואַרף פאָן צייט צו צייט איינען בליק פאָללער מיטליידען אונד בעזאָרגניס זייטווארטס אויף דען אונגליקליכען יונגען מאָריין, דער איהם ליעב וואר. ער זאָג דען קאָממאנדאנטען אנ'ס פענסטער אונד רעדעטע לייזע מיט איהם. דיא אנטוואָרטען דעם לעטצטען פעררייעטהען זיך אוים זיינעם אכסעלצוקען. וועהרענד דער שטיללע אים צימער האָרטע מאן נעבענאן דאס געווינזעל אונד דומפפע שלוכצען דייטליכער; פאָן צייט צו צייט מעהרערע וויבליכע שטיממען דורך איינאנדער רעדען.

„דאס דינג מוס אויף עהרע איין ענדע נעהמען! (זאגטע דער קאָממאנדאנט) עס איזט דעם קאיזערס וויללע! העררן פעלד־פרעדיגער, מאכען זיא זיך פערטיג!"

מיט דיעזען וואָרטען בעגאב ער זיך צום נעבענצימער. ער ליעס דיא טהיר אָפפען. איינעם דער פרויענצימער שטיעס איינען הערצ־צערייססענדען שרייא אוים. צווייא ווייבער ערגריפפען עס אונטער דען ארמען אונד שלעפפטען עס פאָר. דער אָבערסט וואנדטע ערשיטטערט דען בליק פאָן דעם שוישפיעל אב. ראנשבורגער שטאנד דיסטער דא, דען בליק צור ערדע געהעפטעט, זאה ניכט אויף אונד וואָלצטע איינען גראָסליכען ענטשלוס אין זיינער זעעלע.

(פאָרטזעטצונג פאָלגט.)

טהראָנ-פאָלגע אונד רעגענטשאַפט.

דאס באַיערישע אמטס-בלאַטט פעראָפפענטליכטע נאָך אם 14. דיעזעס פאָלגענדע קונדמאכונג:

„אים נאַמען זיינער מאַיעסטאַט!

„דאס קאָניגליכע הויז אונד זיין איהם גליק אונד אונגליק טרייא צו דעמזעלבען שטעהענדעס פאָלק, איזט פאָן דעם שווערסטען שיקזאלס-שלאַגע געטראָפפען וואָרדען. נאָך גאָטטעס אונערמעסליכעם ראַטהשלוססע איזט קאָניג לודוויג II. אוים דיעזער וועלט געשיעדען! — דורך דיעזען, דאס גאנצע פאַטערלאנד אין דיא שמערצליכסטע בעטריבניס פערזעטצענדען טאָדעספאלל, איזט דאס קאָניגרייך באַיערן דעם ברודער דעם פערשטאָרבענען קאָניגס, דעם פרינצען אָטטאָ, אלס נאַכסטעם שטאמם-פאָלגער, נאָך דעם רעכטע דער ערסט-געבורט אונד ערב-פאָלגע, צוגעפאַללען! —

דא דערזעלבע דורך שאָן לאנגע אנדויערנדעס ליידען פערהינדערט איזט, דיא רעגיערונג זעלבסט צו פיהרען, האבען וויר, נאָך דען בעשטיממונגען דער פערפאססונג „אין אללערהאָכסט דעססען נאַמען" דיא רייכספערוועזונג צו איבערנעהמען. — דיא נאָך דער פערפאססונג ערפאָדערליכע איינבערופונג דעם לאנדטאַגעס איזט בערייטס ערפאָלגט!"

„אינדעם וויר „אים נאַמען דעם קאָניגס" דיא רייכספערוואלטונג היעמיט איבערנעהמען, פערטרויען וויר אללען אנגעהאָריגען דער באַיערישען ערבלאנדע, דאס זיא דען קאָניג אלס איהרען רעכטמאַססיגען אונד איינציגען „לאנדעס-העררן" זאָ ווילליג אלס פפליכטמאַססיג ערקעננען, אונד אויך אונס, אלס פערפאססונגס-בערופענע רעגענטען אונפערבריכליכע טרייע אונד אונווינגערליכען געהאָרזאם לייסטען ווערדען!" —

„דאמיט דער גאנג דער שטאאטס-געשעפטע ניכט אונטערבראָכען ווערדע, בעפעהלען וויר, דאס זאממטליכע שטעללען אונד בעהאָרדען איהרע פערריכטונגען ביז אויף נעהערע בעשטיממונג וויא ביזהער, נאָך איהרען אמטספפליכטען, פאָרטזעטצען! דיא אמטליכען אויספערטיגונגען מאָגען פאָן נון אן „אים נאַמען דעם קאָניגס אָטטאָ" פאָן באַיערן ערלאססען ווערדען! וויר וואָללען אללע בעדיענסטעטען אן דען פאָן איהנען געלייסטעטען פערפאססונגס- אונד דיענסט-איידע בעזאָנדערס ערינגערט האבען, אונד ערוואַרטען וויר, דאס אללע אונטערטהאנען זיינער מאַיעסטאַט דיעזער אונזערער אין טיעפעם שמערצע „אים נאַמען דעם קאָניגס" אן זיא געריכטעטען אויפפאָדערונג אין טרייע פאָלגען!

מינכען, דען 14. יוני 1886.

לעאָפאָלד, פרינץ פאָן באַיערן.

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (קאַיזער קאָניג פראנץ יאָזעף) האט בערייטס אם 14. פיער אוהר מאָרגענס, דיא נאַכריכט פאָם זעלבסטמאָרדע דעם קאָניגס לודוויג ערהאלטען. — איהרע מאַיעסטאַט, דיא קאַיזער-קאָניגין עליזאבעטה, דיא מיט דער ערצהערצאָגין וואלעריע אין פעלדאפינג אם שטארנבערגער-זעע זיך אויפהיעלט, בעגיבט זיך אין פאָלגע דיעזעס פאללעס דירעקט נאָך גאשטיין.

* (קאָניגין נאטאליע פאָן סערביען) איזט אם 14. דיעזעס אין דער אונגארישען הויפטשטאדט איינגעטראָפפען. דער היעזיגע אויפענטהאלט איהרער מאַיעסטאַט, דיא פאָם קראָנפרינצען בעגלייטעט איזט, וואר פיר דריי טאגע בעמעססען. פאָן היער אוים בעגיבט זיך דיא קאָניגין נאָך איינעם אונגארישען קור-אָרטע.

* (געגען דען אנטי-סעמיטיסמוס!) אוים גראץ ווירד פאָם 15. דיעזעס טעלעגראפירט: איינע צאהלרייך בעזוכטע פאָלקס-פערזאממלונג אין ברוק אן דער מור פאסטע געסטערן איינען איינשטיממיגען בעשלוס, געגען דיא אנטי-סעמיטען אונד דערען פיהרער שאָנערער מיט ענטשיעדענהייט דען קאמפף אויפצונעהמען. דיא בעהויפטונג שאָנערערס, דאס דיא עסטערייכישען ארבייטער פאָן דען יודען בעשטאָכען וואַרען, וויעז דיא פערזאממלונג אלס „געמיינע פערדאַכטיגונג" מיט ענטריסטונג צוריק.

* (וואר קאָניג לודוויג ווירקליך איררזיננינג?) איין קאָררעספאָנדענט דער „וויענער אללגעמיינען צייטונג" האטטע דיעזער טאגע איינע אונטערדרעדונג מיט דר' פאָן שלייס, דעם לאנג-יאַהריגען לייבארצטע דעם קאָניגס לודוויג. דיעזער זאגטע: „איך שטיממע דעם גוטאכטען איינינגער אַרצטע אונד פראָפעססאָרען, וואָנאך זיינע מאַיעסטאַט איררזיננינג זייא — ענטשיעדען ניכט צו! איך האבע איין מינכנער בלאטט טעלעגראפיש אום דיא פעראָפפענטליכונג מיינער דיעסבעצינגליכען אנזיכט ערזוכט, וואס יעדאָך ניכט געשעהען איזט!" -- דער קאָררעספאָנדענט פראגטע זאָדאן: „אבער, העדר דאָקטאָר, וואָרויף גרינדעט זיך דענן דיעזע איהרע מיינונג?" — העדר דר' שלייס ערווידערטע: „דיעזע מיינונג גרינדעט זיך אויף איינע 46-יאַהריגע ערפאַהרונג. איבערדיעס בין איך זייט דער געבורט דעם קאָניגס זיין ארצט. נור איך אונד דר' גינטל ווארדען פאָם קאָניגע איממער צו ראטהע געצאָגען, זאָ אָפט איהם עטוואס פעהלטע. אונד אויך דר' גינטל איזט מיינער אנזיכט אונד האַלט זיינע מאַיעסטאַט ניכט פיר גייסטעס-קראנק. — דער קאָניג האט בלאָס זיינע „איגענטהימליכקייטען"; ער איזט נעמליך פערשווענדעריש אונד איבער אללע מאסען גוטהערציג. זיינע לייךענשאפט איזט דיא בוי-קונסט אונד דאס אינטערעססע פיר'ס טהעאטער. דיא פערזאָנען, דיא זייט יאהרען זיינע אומגעבונג בילדעטען, האבען פיר אללעם דיא פעראנטוואָרטליכקייט. דיעזע פערלאָגענען בעדיענטענ-זעעלען האבען דען קאָניג נעמליך נאָך ערמונטערט, אללע זיינע קאָסטשפיעליגען לוינען צור אויספיהרונג צו בריינגען. — איך פירכטע יעדאָך, דאס זיינע מאַיעסטאַט יעטצט, דא ער נאָך דעם שלאָססע בערג איבערפיהרט ווארדע, ווירקליך איינער גייסטעס-שטאָרונג פערפאללען קאָננטע! מאן האט נעמליך זיינען אויפענטהאלט אין דיעזעם שלאָססע זאָ איינגעריכטעט, וויא פיר איינען ווירקליך „טאָבזיכטיגען"! דיא פענסטער ווארדען נעמליך מיט „פערשליעסבארען ריעגעלן" פערזעהען; דיא אויסגאַנגע צים טהיילע פערמויערט, צום טהיילע וויעדער מיט שראַנקען פערשטעללט. מיט איינעם וואָרטע, עס איזט אללעס זאָ איינגעריכטעט, וויא אין איינער איררען-אנשטאלט! דעם קאָניג זעלבסט זינד נור איין שלאף-צימער אונד איין וואָהנ-צימער איינגערייםט וואָרדען. דאס פריהערע שפייזע-צימער ווורדע דעם איררען-ארצטע, דר' גראשהיי, אלס וואָהנונג אנגעוויעזען. — וועננ אלזאָ דער האָכגראדיג נערוואָזע מאָנארך זיך איבערצייגט, דאס מאן איהן אלס איינען „איררזינניגען" בעהאנדעלט, זאָ וואַרע עס קיין וואונדער, וועננ ער ווירקליך איינער גייסטעס-קראנקהייט צום אָפפער פאללען זאָללטע!" — זאָ וויית דיא אייסערונג דעם געוועזענען לייב-ארצטעס דעם אונגליקליכען קאָניגס. אונד דיעזע אייסערונג מאכט נאטירליך אונטער דער באַיערישען בעפאָלקערונג פיעל באָזעס בלוט. עס גיבט דא וואָהל העטצער, דיא דא בעהויפטען, דאס גאנצע וואַרע נור פאָן דעם פרינצען לעאָפאָלד זאָ איינגעריכטעט, דאמיט ער דיא רעגענטשאפט אין דיא האַנדע בעקאָממען קאָננע. — וויר גלויבען, דאס ביי סעצירונג דער לייכע אונד אונטערזוכונג דעם געהירנס עס זיך דאָך קלאר הערויסשטעללען דירפטע, אָב קאָניג לודוויג II. ווירקליך גייסטעס-קראנק וואר, אָדער אָב בלאָס איינגעניטציגע אונד הערשזיכטיגע פערזאָנען איהן אלס „פעררירקט" צו ערקלאַרען זוכטען! מיטטלערווייל ווורדען אללע נאָטהיגען פארזיכטס-מאסרעגעלן ערגריפפען, אום איינען עטוואיגען פאָלקס-אויפשטאנד צו פערהיטען, דא אין פאָלגע דער אים געהיימען בעטריעבענען אויפרייצונגען איינע טיעפע אויפרעגונג אונטער דער בעפאָלקערונג פלאטצגעגריפפען האט!

* (דאס האָכוואססער געוויננט

פאָלליעטאָן.

קאַיזער נאפאָלעאָן I.

— אלס שטיפטער איינער יידישען ערע. —

(29-טע פאָרטזעטצונג.)

דער קאַיזער שריעב צו פפערדע איינינע צייילען, פאַלטעטע דאנן דאס בלאטט, צייכנעטע דיא אדרעססע דאראויף, אונד שלאָג דען צעטטעל מיט איינעם שטיקכען מונד-לאַק, דעם ער, זאָ גוט עס גינג, זיין פעטשאפט אויפדריקטע.

„זיא איבערבריינגט דיעס אלזאָ אויף דער שטעללע דעם העררן קאָממאנדאנטען. זיא ווייס דאָך, וואָ ער וואָהנט?" — זאגטע דער קאַיזער. אונד אינדעם ער איהר ערסט דען בריעף, דאנן איינינע גאָלדשטיקע אין דיא האנד לעגטע, פיגטע ער הינצו: „אונד היער עטוואס צום באָטענ-לאָהן.— וויא שטעהט'ס? האט זיא שאָן איינען מאנן?"

זיא שיטטעלטע לאַכעלנד דען קאָפף.

„אבער דאָך שאָן איינען געליעבטען?"

זיא שיטטעלטע אבערמאלס דען קאָפף אונד ווורדע פייער-ראָטה.

„נון, נון, איך פערשטעהע! (זאגטע דער קאַיזער.) געהע זיא! דער קאָממאנדאנט מוס אויף דער שטעללע דיעזען בריעף האבען. האָרט זיא?" . .

דאס מאַדכען ניקטע עהרערביעטיג. דער קאַיזער ריטט פאָרט. דיא גענעראלע לאכטען שטילל. זיא ערריעטהען דען אינהאלט דעם בריעפעס.

קוים איינע האלבע שטונדע נאָך דיעזער בעגעבענהייט טראט איינע אָרדאָנאנץ צום פעלדוועבעל מאַריץ ראַנשבורנער אונד האָלטע דענזעלבען אין דאס הויז דעם קאָממאנדאנטען. ער וואַרד, זאָבאלד ער געמעלדעט וואר, אין איין גראָסעס צימער געפיהרט, וואָ ער אויסער דעם קאָממאנדאנטען, נאָך דען אָבערסטען זיינעס גארדע-רעגימענטעס אונד דען פעלד-פרעדיגער פאנד. אללע דריי לאַכטען. . . דיעזעס לאַכען בילדעטע איינען ווידערליכען געגענזאַטץ צים „ווינזעלן אונד שלוכצען", וועלכעס זיך אוים איינעם בענאַכבארטען צימער פערנעהמען ליעס אונד פאָן איינער ווייבליכען פערזאָן הערצוריהרען שיען.

„ראנשבורנער! (זאגטע דער אָבערסט) איך האבע דיר אנגענעהמע נאַכריכט אנצוקינדיגען. אללע דיינע קאַמעראַדען ווערדען דיך בענײדען, וויל דער קאַיזער דיך זאָ אונגעמיין בעגינסטיגט."

דער פעלדוועבעל ראנשבורנער ערשראַק פריידיג . . . ער ערוואַרטעטע ניכטס געריננערעס, אלס דער קאַיזער האבע איהם אבשיעד אונד פרייהייט בעווילליגט; ער פערגאס דאַריבער זיינע עהרערביעטיגע, סאָלדאטישע האלטונג, אונד פוהר מיט דען האַנדען צוזאממען, דיא ער שטומם אונד ערווארטונגספאָלל פאלטעטע.

„קאנן ער'ס ערראטהען? (זאגטע דער קאָממאנדאנט לאַכעלנד) האט ער איינען וואונש?"

„מיינע פרייהייט, מיינען אבשיעד!" — פערזעטצטע מאָריץ ראנשבורנער.

„פאָססען! דוממהייטען! (שריע דער אָבערסט) עס איזט עטוואס בעססערעס, אלס דאס! וואס מאכסט דוא דיר אוים דיינעם אבשיעד? מאן וויים יא, דוא ביזט יעטצט גערן סאָלדאט. דענקע דיר אלזאָ עטוואס בעססערעס! . . נון, עס איזט אומזאָנסט. דאס פאַללט דיר ניכט אים טרוימע איין. דענקע דאָך, דער קאַיזער האט דיר איין מאַדכען אויסגעזוכט." —

ראנשבורנער ריס דיא אויגען וויט אויף, אונד קאָננטע פאַר ערשטוינען ניכטס זאגען, אלס: „איין מאַדכען? וואס זאָלל איך מיט דעם?" . . .

אללע שלוגען לויטעס געלאַכטער אויף. „נאַרר דוא! (שריע דער אָבערסט) וואס אנדערס אלס איינע פרויא דאראויס מאכען?" . . .

ראנשבורנער שיטטעלטע שטאָלץ דען קאָפף.

„ביי מיינער עהרע! (זאגטע דער קאָממאנדאנט) עס איזט דאס שאָנסטע קינד פאָן דער וועלט; שטראסבורג אונד פאריז וויזען קיינע גראָסערע שאָנהייט אויף. — איך זאגע איהם, פעלדוועבעל, עס איזט אויף עהרע איינע שאָנהייט, איינע גראָסע!"

„אבער איך פערהייראטהע מיך ניכט, אונד וואַרע עס דיא גראָסטע!" — ענטגעגנעטע מאָריץ ראנשבורנער.

דער קאָממאנדאנט אנטוואָרטעטע טראָקען: „דאראום ווירד מאן איהן ניכט פראגען. עס איזט דעם קאַיזערס שפעציאל-בעפעהל. דאס מאַדכען איזט אים נעבענ-צימער אונד היילט; דאס וואהרשיינליך שאָן עטוואס ליעבעס פאָן פריהער. היער שטעהט דער פעלד-פרעדיגער. דיא טרויאונג געשיעהט אויף דער שטעללע. דאמיט פונקטום . . .

„אבער וויא קאנן דער קאַיזער! (ריעף ראנשבורנער מיט איינינעם גרימע) וויא קאנן דער קאַיזער . . ."

„דאס נעהמט איהן אונד אונס ניכטס אן! (ריעף דער קאָממאנדאנט) היער דער איינענהאַנדיגע בעפעהל זיינער מאַיעסטאַט. ער לויטעט דאהין, איך זאָללע אָהנע פערצוג